

Verslag informateurs Gouda April 2018

Aan de gemeenteraad van Gouda

Vooraf

Op 28 maart 2018 werd ons door D66 en ChristenUnie, met brede steun vanuit de nieuw verkozen gemeenteraad, gevraagd om de mogelijkheden te verkennen voor de vorming van een nieuw college voor de gemeente Gouda.

In dit rapport doen wij verslag van onze werkzaamheden. Met het uitbrengen ervan beschouwen wij onze opdracht als voltooid. We zijn graag bereid om ons verslag toe te lichten, en danken u voor het in ons gestelde vertrouwen en voor de open en constructieve wijze waarop de gesprekken met ons plaatsvonden. We hopen dat dit verslag bijdraagt aan de vorming van een stabiel en krachtig bestuur voor uw mooie gemeente.

Aanleiding

De gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 in Gouda lieten de volgende uitkomst zien:

Lijst nr.	Lijst aanduiding	GR2018	GR2014	+/-
1	Democraten 66 (D66)	4	6	-2
2	Partij van de Arbeid (PvdA)	4	5	-1
3	VVD	4	3	1
4	ChristenUnie	4	4	0
5	CDA	4	3	1
6	SP (Socialistische Partij)	1	2	-1
7	GroenLinks	3	2	1
8	Staatkundige Gereformeerde Partij (SGP)	2	2	0
9	Gouda's 50+ partij	3	2	1
10	Partij voor de Dieren	1	1	0
11	Gemeentebelangen Gouda	2	1	1
12	Jezusleeft	0		
13	Gouda Positief	3	4	-1
Totaal		35	35	

Op basis van deze uitslag en ten gevolge op het duidingsdebat met de lijsttrekkers op 26 maart ontvingen wij de volgende opdracht van D66 en ChristenUnie (zie Bijlage 1):

"Verken op basis van de verkiezingsuitslag bij alle gemeenteraadsfracties:

- a) Hoe de verkiezingsuitslag door elke partij wordt geduid;*
- b) Wat de belangrijkste thema's zijn voor aankomende bestuursperiode;*
- c) Of er bereidheid is om collegeverantwoordelijkheid te nemen;*
- d) Welke coalitiesamenstelling plausibel c.q. verdedigbaar is en welke samenstelling de voorkeur heeft;*
- e) Als een partij wil deelnemen in een coalitie, wat dan de condities en/of breekpunten hierbij zijn"*

Aanpak

Op 29 maart hebben wij in een brief aan alle fracties bovenstaande vragen voorgelegd. In die brief hebben we de fracties tevens uitgenodigd voor een gesprek met ons als informateurs. Ter voorbereiding daarop vroegen we onze gesprekspartners hun inbreng schriftelijk aan te leveren (zie Bijlage 2). Ondanks de beperkte tijd hebben we van alle partijen tijdig antwoord ontvangen (Bijlage 3), waardoor wij in de gesprekken snel tot de kern konden komen.

Op woensdag 4 en donderdag 5 april hebben wij alle partijen gesproken. De door de gesprekspartners goedgekeurde verslagen van deze gesprekken zijn bij dit verslag gevoegd (Bijlage 4). In de gesprekken is ook ruimte geboden voor een vertrouwelijke inbreng. Die vertrouwelijkheid is uiteraard gerespecteerd.

Uit de schriftelijke en mondelinge inbreng van de verschillende partijen bleek een voorkeursvariant te destilleren, die wij hieronder beschrijven en toelichten. Met uw burgemeester spraken wij op maandag 9 april. In het gesprek met hem hebben we onder meer de opzet besproken van de bijeenkomst op 11 april, waarop we onze bevindingen mondeling aan uw raad zullen voorleggen.

Belangrijkste thema's voor de komende periode

Vanuit de partijen is in verschillende mate van gedetailleerdheid aangegeven waar huns inziens de ambities en opgaven voor de komende periode liggen. In de verslagen van de gesprekken staan alle onderwerpen beschreven. Een aantal thema's komt vaak terug:

- *Duurzaamheid* - met daaronder thema's als water, groen, energietransitie, klimaatadaptatie, bodemdaling en gasloos bouwen;
- *Wonen en mobiliteit* - met daaronder thema's als sociale huur en middenhuur, woonzorgcombinaties en levensloopbestendige woningen, wonen voor starters, wijkontwikkeling, ontsluiting Westergouwe en aandacht voor de binnenstad (o.a. bereikbaarheid);
- *Sociaal domein, zorg, werk en inkomen* – met daaronder thema's als de opvang van de tekorten in het sociaal domein, zorg op maat voor jong en oud, verbinding zorg met inkomen, schulden en andere ondersteuningsvragen, experimenten in relatie tot bijstand, versterking relaties met ondernemers en inzet op preventie;
- *Onderwijs en cultuur* – met daaronder thema's als onderwijshuisvesting, 750 jaar Gouda, en een breed aanbod van cultuur, recreatie en sport;
- *Veiligheid, integratie en leefbaarheid* – met daaronder thema's als handhaving, verkeersveiligheid, aanpak mensenhandel, burgerparticipatie in relatie tot veiligheid en sociale cohesie.

Daarnaast is het thema financiën (met daaronder aandacht voor de lokale lasten, een sluitende begroting en de schuldpositie) door een aantal partijen expliciet genoemd. Indirect is het vaker aan de orde gekomen, bijvoorbeeld waar het ging over het BUIG-tekort, onderwijshuisvesting of vanwege de energietransitie of klimaatadaptatie. Financieel beleid in relatie tot de wensen voor intensiveringen vraagt zeker nog nadere afweging in het vervolgproces.

Overwegingen

De grootste fractie (D66) in de nieuw verkozen Goudse raad bemachtigde slechts vier van de 35 zetels en de verschillen met de daarop volgende fracties qua stemmenaantal waren niet heel groot. Deze verkiezingsuitslag maakte van meet af aan duidelijk dat politieke diversiteit in het nieuw te vormen college een gegeven zou zijn. Veel fracties stelden vast dat de uitslag vroeg om

bescheidenheid en dat hij was te interpreteren als een oproep tot samenwerking. Dat leidt tot een expliciete voorkeur voor een bestuurlijke werkwijze gebaseerd op openheid, waarin tegenstellingen niet worden geaccentueerd en een constructieve inbreng van alle partijen wordt bevorderd.

Sommige partijen pleitten ervoor om, op basis van de uitslag, te starten met het opstellen van een breed raadsakkoord. Op basis van dat raadsakkoord kunnen wethouders worden aangetrokken die op basis van hun ervaring en expertise met wisselende politieke meerderheden beleid moeten realiseren. Het merendeel van de partijen prefereerde echter de totstandkoming van een 'normale' meerderheidscoalitie op basis van een akkoord op hoofdlijnen. Dat sluit echter geenszins uit dat in aanvulling daarop door de coalitie gestreefd zou kunnen worden naar raadsbreed gedragen deelakkoorden, bijvoorbeeld op terreinen als duurzaamheid en veiligheid. Veel fracties zouden dat verwelkomen.

In de door velen bepleite open en verzoenende bestuurlijke stijl weerspiegelden zich ook de bestuurlijke crises van de laatste jaren. Positief is natuurlijk dat in de laatste anderhalf jaar de rust is weergekeerd en dat er hard en met succes gewerkt is aan het herstel van vertrouwen. Dat laat onverlet dat in een aantal van onze gesprekken de sporen van eerder opgedane reputatieschade nog steeds zichtbaar waren. Het is goed te constateren dat binnen de raad brede bereidheid bestaat om te werken aan een verder vertrouwensherstel.

Coalitievorming

De verkiezingsuitslag maakte onmiddellijk duidelijk dat een coalitie van minimaal vijf partijen vereist zou zijn om in de nieuwe raad op een meerderheid te mogen rekenen. Sommige fracties sloten een zes partijen coalitie niet uit, maar erkenden desgevraagd dat het lastig zou zijn om zes wethouders te voorzien van een volwaardig takenpakket. Voor de in Gouda te verrichten taken zou met vijf full time wethouders kunnen worden volstaan, en part time wethoudersaanstellingen om een hoger aantal dan vijf mogelijk te maken zijn verre van ideaal. Wij adviseren uw raad dan ook om te kiezen voor een vijf partijen coalitie. Een minimaal aantal van 19 zetels werd veel genoemd voor een werkbare meerderheid. Een coalitie met 19-20 raadszetels nodigt ook uit tot inbreng van niet-coalitiepartijen.

Resteert de deelname aan die coalitie. Alle partijen hebben in hun reactie op onze vraag daarover aangegeven welke samenstellingen zij plausibel en wenselijk vonden. Vier partijen werden het meest genoemd: D66, ChristenUnie, PvdA en CDA. Zij zouden wat ons betreft van deze coalitie in ieder geval deel moeten uitmaken.

Voor de vijfde plek kwalificeerde zich geen van de lokale partijen: zij werden niet of nauwelijks (dan wel hoogstens als zesde partij) genoemd. Dat gold ook voor de SGP, en voor de SP en de Partij voor de Dieren.

Beide resterende partijen, VVD en GroenLinks, kwamen wel in aanmerking; beide boekten zij zetelwinst in de verkiezingen, en beide werden zij met enige regelmaat genoemd. GroenLinks werd daarbij wel vaker gesuggereerd dan de VVD.

Ons advies luidt om de coalitie van **D66, ChristenUnie, PvdA en CDA** te completeren door **GroenLinks** als vijfde partij toe te voegen. Uit de schriftelijke inbreng van deze vijf partijen blijkt dat deze afronding de expliciete voorkeur geniet van vier van hen. Van de vijfde partij, het CDA, hebben wij in een aanvullend telefoongesprek begrepen dat er ook bij hen de bereidheid bestaat met deze partijen het formatieproces te vervolgen. Zodoende wordt ook een vervolg gegeven aan de samenwerking binnen de zakencoalitie, die de afgelopen anderhalf jaar de stabiliteit in het stadsbestuur heeft helpen te herstellen.

Uiteraard zijn in het hierna noodzakelijke formatieproces nog vele kwesties te bespreken. Wij hebben echter in onze gesprekken met deze vijf geen onoverkomelijke barrières of breekpunten gesignaleerd, en hebben goede hoop dat deze partijen elkaar kunnen vinden in een inhoudsvol programma voor de komende vijf jaar. Voor een belangrijk deel zou dat, zoals hierboven al gesuggereerd, kunnen rusten op raadsbrede betrokkenheid en instemming. Dat zou de bestuurskracht van Gouda ten goede komen.

Afronding

Wij hebben onze eervolle informateurstaak met veel plezier verricht, met grote waardering voor de betrokkenheid en de geestdrift die wij in al onze gesprekken tegenkwamen. Gouda heeft veeleisende jaren voor de boeg, maar mag zich gelukkig prijzen in de beschikbaarheid van toegewijde en enthousiaste raadsleden.

Tijdens het informatieproces zijn we uitstekend ondersteund door medewerkers van de gemeente Gouda. We danken hen voor hun voortreffelijke bijdragen en ondersteuning.

10 april 2018
Alexander Rinnooy Kan
Heleen van den Berg

Bijlages

1. opdracht aan informateurs
2. brief aan fracties
3. input van alle fracties
4. verslagen gesprekken fracties en informateurs